

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar *ES Notāru padomi (CNUE)*.

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Pēdējās gribas rīkojumus var noformēt tikai kā testamentus. Kopīgi testamenti un līgumi par nākotnes mantojumiem nav pieļaujami.

Testamentāri rīkojumi var būt noformēti kādā no šiem veidiem:

mantinieka iecelšana, ar ko testators nodod visu mantojumu vai tā daļu, neprecizējot aktīvus, uz kuriem attiecas nodošana;

legāts, ar ko testators nodod vienu vai vairākus konkrēti norādītus aktīvus.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Testamentārie rīkojumi nav jāreģistrē neatkarīgi no izmantotās formas.

Ja taisa publisku testamentu, ko noformē kā notariālu aktu, notāram pēc testatora nāves testaments jāpārceļ no testamentu reģistra uz *inter vivos* darījumu reģistru un jāreģistrē pārceļšanas apliecībā.

Hologrāfisks testaments, ko taisa privāti, jāiesniedz notāram pēc testatora nāves, lai notārs varētu nodrošināt tā juridisko spēku ar publicēšanas ierakstu, ko vēlāk reģistrē.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Testators var likumīgi nodot visu savu īpašumu. Viņa laulātais, bērni un leļupējie radnieki, un (ja nav bērnu) viņa vecāki ir tiesīgi uz neatraidāmo daļu, kas ir viņiem paredzētā minimālā mantojuma daļa, tomēr testaments, kurā nav ievērotas šīs tiesības, tik un tā ir derīgs un ir spēkā, ja vien to nav apstrīdējuši iepriekš minētie mantinieki. Ja testaments nav apstrīdēts vai ja tiek atzīts, ka tiesvedība, kas uzsāka tā apstrīdēšanai, nav pamatota, testaments paliek pilnā spēkā.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja testaments nav, piemēro Civillkodeksa noteikumus par likumisko mantošanu. Var būt gadījumi, kad ir testaments, bet ar to tiek nodota tikai daļa mantojuma — attiecībā uz pārējo daļu papildus noteikumiem, kas reglamentē testamentāru rīkojumu, piemēro noteikumus par likumisko mantošanu.

Likumiskie mantinieki ir laulātais, bērni, vecāki, brāļi, māsa un radnieki līdz sestajai pakāpei. Mantotās mantojuma daļas ir atkarīgas no tā, kuri no uzskaitītajiem radniekiem faktiski pastāv. Bērnu esība izslēdz no mantojuma abus vecākus, brāļus un māsu, kā arī tālākus radniekus.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu vai atraidīšanu?

Mantojums pāriet mantiniekam, pamatojoties uz pieņemšanas paziņojumu, savukārt legāts pāriet automātiski, ja vien tas nav atraidīts. Mantojuma pieņemšana nevar būt daļēja, un tā var būt skaidri izteikta (sniedzot atbilstošu paziņojumu) vai klusuciešot izteikta (gadījumā, ja mantinieks veic kādu darbību, kuru nevarētu veikt, ja viņš nebūtu mantinieks, piemēram, pārdod mantotā īpašuma priekšmetu). Pieņemšanas vai noraidīšanas paziņojumu noformē kā paziņojumu, ko izsniedz notārs vai kompetentās tiesas sekretārs tajā jurisdikcijā, kurā notiek mantojuma atklāšana. Tos pašus noteikumus piemēro attiecībā uz mantiniekiem, kuriem pienākas neatraidāmās daļas — viņi nevar pieņemt vai atraidīt tikai neatraidāmo daļu. Tomēr šādi mantinieki var atteikties no savām tiesībām uz neatraidāmo mantojuma daļu, ja šāda daļa ir bojāta. Ja neatraidāmās daļas mantinieks ir izslēgts no mantojuma vai tam novēlēta mantojuma daļa ir mazāka nekā neatraidāmā daļa, kas viņam pienākas, viņš var celt prasību vienīgi, lai pierādītu tiesības saņemt neatraidāmo daļu.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtošānai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Nav vienotas likumā noteiktas procedūras.

Mantojums atklājas pēc testatora nāves. Vadoties pēc testatora nāves datuma un pamatojoties uz testamentu vai piemērojamām tiesību normām, identificē personas, kas norādītas kā mantinieki vai legatāri. Tad šādas personas ir atbildīgas par vajadzīgo pasākumu veikšanu, lai sniegtu pieņemšanas vai atraidīšanas paziņojumus, ko vēlāk izmanto, lai noskaidrotu, kuram un kādās daļās ir novēlēts mantojuma īpašums.

Ja ir vairāki kopīpašnieki, katram no viņiem ir tiesības pieprasīt mantojuma sadali, kas var notikt uz līguma pamata vai iesniedzot prasību tiesā parastajā civilprocesā, lai panāktu sprieduma pieņemšanu par mantojuma sadali.

7 Kā un kad persona kļūst par mantinieku vai legatāru?

Legatāri automātiski iegūst savu statusu, ja vien viņi neatraida mantojumu. Mantinieka statusu iegūst, sniedzot skaidri izteiktu pieņemšanas paziņojumu vai veicot darbību, kas uzskatāma par klusuciešot izteiktu pieņemšanu. Personas, kuras norādītas kā mantinieki, kuru valdījumā ir mantojuma īpašums, kļūst par mantiniekiem automātiski trīs mēnešus pēc mantojuma atklāšanās dienas.

Skaidri izteikta pieņemšana, kas jāizsaka desmit gadu laikā no mantojuma atklāšanās, var būt vienkārša pieņemšana vai pieņemšana ar inventāra tiesībām, lai ierobežotu atbildību par mirušā parādiem.

Tāda mantojuma pieņemšanai, kas pāriet nepilngadīgajiem un citām personām, kurām ir tiesībnespēja, jābūt skaidri izteiktai kā pieņemšanai ar inventāra tiesībām.

Mantojuma vai legāta pieņemšanai ir atpakaļejošs spēks līdz mantojuma atklāšanās brīdim.

8 Vai mantinieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Mantinieki ir atbildīgi par visiem mirušā parādiem proporcionāli to attiecīgo mantojuma daļu vērtībai. Turpretī legatāri nav atbildīgi par šādiem parādiem.

Mantiniekam, kurš izteicis vienkāršu mantojuma pieņemšanu, ir neierobežota personīgā atbildība par mirušā parādiem, pat ja parādu summa pārsniedz mantoto aktīvu vērtību.

Ja mantojums pieņemts ar inventāra tiesībām, mantinieks atbild par mirušā parādiem tikai līdz mantoto aktīvu vērtībai.

Ja mantojums pieņemts ar inventāra tiesībām, ir arī jā sagatavo ziņojums, kurā apraksta un norāda visa aktīvus veidojošā īpašuma un visu saistību vērtību — mantniekam jābūt tiesu pilnvarotam veikt visas darbības, lai rīkotos ar mantojuma īpašumu, un šādu pilnvarojumu piešķir tikai tad, ja attiecīgās darbības atbilst kreditoru interesēm atbilstoši mantojumam.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Mantniekiem un legatāriem jāiesniedz nodokļu iestādēm mantojuma deklarācija, kurā ietverta informācija par visiem mantojuma aktīviem, tostarp nekustamo īpašumu, ar atbilstošajiem zemesgrāmatas datiem. Mantojuma deklarācijas kopiju izmanto, lai pārnestu zemesgrāmatas ierakstus un tādējādi reģistrētu visus īpašumus uz mantnieku vai legatāru, kas tagad ir īpašnieki, vārda.

Procedūra, kas izmantojama, lai reģistrētu īpašuma reģistrā mantnieku vai legatāru mantotā īpašuma pārņemšanu, abām kategorijām atšķiras. Attiecībā uz legatāru īpašumtiesību pārņemšanu reģistrē, pamatojoties uz tā testamenta kopiju, ko noteikts legāts. Attiecībā uz mantnieku reģistrē skaidri izteiktas pieņemšanas paziņojumu vai darbību, ar ko nodibina klusuciešot izteiktu pieņemšanu.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Pārvaldnieka iecelšana nav obligāta.

Ikviens, kurš taisa testamentu, var norādīt izpildītāju, kurš atbild par aktīvu pārvaldību tikai tiktāl, ciktāl tas nepieciešams šā amata pienākumu pildīšanai.

Likumā ir norādītas personas, kuras atbild par mantojuma pārvaldību, ja mantnieki ir tiesībnespējīgi.

Ja neviena no personām, kuras norādītas kā mantnieki, nepieņem mantojumu, ir iespējams prasīt, lai tiesas ieceļ mantojuma pagaidu pārzini, kurš pārvalda mantojuma aktīvus, līdz tiek izdota sākotnējais paziņojums par pieņemšanu — tajā brīdī pārzina amats automātiski tiek atcelts.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Ja legatārs paredz, ka mantnieki cels prasību, tās ir personas, kuras atbild par testamenta noteikumu izpildi.

Testators var norādīt testamenta izpildītāju, kuram tad ir pienākums nodrošināt testamenta noteikumu ievērošanu.

Mantojuma aktīvus pārvalda personas, kurām jāizpilda testamenta noteikumi, līdz attiecīgie pienākumi ir pilnībā izpildīti.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Kopumā pārvaldniekiem ir tikai parastās pārvaldības pilnvaras, lai viņi varētu aizsargāt aktīvus un to vērtību. Tiesu pilnvarojums vajadzīgs tādu darbību veikšanai, kas saistītas ar rīkošanos ar īpašumu vai ārkārtas pārvaldību.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Pašvaldība, kurā mirušais dzimis vai dzīvojis, izsniedz miršanas apliecību, izrakstu no Miršanas reģistra un ģimenes stāvokļa apliecību, kurā ietverta informācija par personas nāvi, personas datiem un ģimenes attiecībām.

Mantnieka vai legatāra statusu neapliecina ar publisku iestāžu izdotiem dokumentiem.

Ikviens, kurš vēlas pierādīt savu mantnieka vai legatāra statusu, var iesniegt notariālu dokumentu — paziņojumu, kas sagatavots pie notāra divu tādu liecinieku klātbūtnē, kuri nav iesaistīti mantošanā, ievērojot kriminālatbildību. Publiskas iestādes notariāla dokumenta vietā pieņem arī attiecīgās personas sagatavotu izziņu, arī ievērojot kriminālatbildību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 22/12/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Vairākās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.